

PORAZIT DŮCHODOVOU „REFORMU“ ZNAMENÁ ZNOVU ZAHÁJIT BOJ ZA ZVÝŠENÍ MEZD

Stát znovu útočí na odložené mzdy

Francouzská vláda představila již několikátou „reformu“ důchodového systému: plánuje odchod do penze ve věku 63 let v roce 2027 a v 64 letech v roce 2030; zvýšení příspěvků pro odchod do plného důchodu na 43 let a zrušení zvláštních penzijních systémů (s výjimkou policie a armády a některých okrajových případů). Vláda sází na to, že opatření učiní stravitelnější příslibem minimálního důchodu ve výši 1 200 eur hrubého (85 procent minimální mzdy) pro ty, kteří dosáhli zákonného věku odchodu do důchodu a mají odpracované zákonem vyžadované roky, s ohledem na náročnost práce (jenže každá práce je náročná!), a příslibem „lepšího“ mechanismu valorizace důchodů vázané na minimální mzdu (o jejímž vývoji rozhoduje pouze ona sama). Pokud jde o fond pro vedoucí kádry a manažery (AGIRC ARRCO), nebude sloučený s fondem Unédic.¹ Stejně jako u všech předchozích „reform“ (od Balladurovy reformy 1993) to znamená „Pracovat déle za nižší důchod“.

Proč tento nový útok?

Proč se snažit nutit „staré“ lidi pracovat déle? Ačkoliv se zaměstnatelnost seniorů posledních 20 let stabilně zvyšuje, po 60. roku života se propadá. To proto, že po 50. letech svého věku je pracující u linky zničený a nezaměstnatelný, a proto, že pracující nad 60 let jsou „příliš drazí“ (patří k poslední věkové skupině, jejíž mzdy rostou s délkou praxe) a méně produktivní než mladší. Šéfové je už prostě nechťejí a žádné vládní opatření jejich názor nezmění.

Má reforma zajistit udržitelnost penzijních fondů? Stejně jako v roce 2019 předpovídá Conseil d'orientation des retraites² i ve své zprávě ze září 2022, že většina fondů bude ještě několik let v přebytku (stabilní výdaje a mírně klesající příjmy). Se schodkem penzijních fondů tedy „reforma“ nesouvisí.

Co je tedy důvodem tohoto nového útoku na penze – odložené mzdy? Je jím potřeba vlády vyslat investorům, kteří nakupují francouzský veřejný dluh, signál o rozpočtových úsporách. V době, kdy už veřejný dluh není masově nakupován Evropskou centrální bankou (ECB) jako v době pandemie, kdy inflace cválá vzhůru a kdy na pozadí geopolitického napětí prudce rostou vojenské výdaje, už stát nechce penzijní fondy financovat. Podíl financování národního penzijního fondu CNAV³ z příspěvků na sociální zabezpečení (zaměstnavatelů a zaměstnanců) klesl z 83 procent v roce 2003 na současných 64,5 procenta. Daně financují CNAV z 11,4 procenta, z 12,4 procenta poté FSV.⁴ (Nehledě na to, že stát si bere 8,5 procenta finančních prostředků z pokladen CNAV, CNAF⁵ a Unédic.)

Cílem této „reformy“ je posílit schopnost státu půjčovat si tím, že investorům přislíbí dobrou, zodpovědnou správu veřejných financí. Teoreticky by stát mohl, v době, kdy firmy vydělávají hodně peněz, zvýšit příspěvky zaměstnavatelů. Jenže právě stát je orgánem, který spravuje záležitosti kapitálu, takže zvednout příspěvky zaměstnavatelů vláda odmítá. Ať platí zaměstnanci! A pouze oni. Je to logické pro kapitál, ale ne pro nás. Naše zájmy jsou opět v rozporu se zájmy šéfů a jejich státu.

Důchod je součástí mzdy

Důchod není nic jiného než odložená mzda. Není ničím jiným než mzdou, jejíž vyplacení je odloženo až do zákonem určené doby odchodu z pracovního trhu. Mzda je přitom peněžní suma nezbytná k reprodukci pracovní síly každého pracujícího. Tato částka se neustále mění především na základě poměru sil mezi zaměstnanci a šéfy (podporovanými jejich státem). Formalizací těchto mocenských vztahů je námezdní smlouva. Mezi smluvní prvky patří i ten, který je zásadní pro zachování kontinuity vykořisťovatelského vztahu, tedy garance příjmu ve stáří. Proto je toto téma již dlouho jedním z hlavních témat třídního boje. Proto je třeba otázku důchodů chápat jako otázku mezd, a tak k ní i přistupovat.

Bez ohledu na to, co tvrdí odbory a levice státu, chce naprostá většina pracujících co nejrychleji a za co nejlepších podmínek z práce odejít, protože námezdní práce je něco, co na pracující uvaluje společnost ovládaná kapitálem. Každý ví, že roky v práci znamenají utrpení, podřizování se šéfům a vykořisťování. A že nezaměstnanost je zavržení, jímž stát trestá ty, kdo odmítají stát v řadě nebo nejsou dostatečně „produktivní“. Nezaměstnanost a práce jsou denním chlebem utlačovaných. Jenže pandemie, kterou byl společenský pořádek dočasně podkopán, mnohým z nás ukázala, jak moc je vykořisťování škodlivé.

Počet těch, jenž se do práce odmítají vrátit, roste ve všech vyspělých kapitalistických zemích, jak prokázaly například hromadné výpovědi z nemocnic. Odmítnutí práce bývá bohužel stále vyjadřováno prostřednictvím individuálních únikových strategií (které jsou ve většině odsouzeny k neúspěchu). Proto chtěla výkonná moc „reformovat“ pojištění pro případ nezaměstnanosti s jasně daným cílem – ještě více ztížit přístup k dávkám, zatímco bude snižovat dobu jejich vyplacení. To vše za téměř absolutního mlčení státních odborů.

¹ Instituce, která vyplácí dávky v nezaměstnanosti

² COR – vládní instituce, v níž zasedají, v nejlepší tradici třídní kolaborace, zaměstnavatelé a odboráři.

³ Caisse nationale d'assurance vieillesse (Národní fond starobního pojištění)

⁴ Fonds de solidarité vieillesse (Fond solidarity ve stáří)

⁵ Caisse nationale des allocations familiales (Národní fond pro rodinné přídatky)

Co dělat?

Převrácení logiky parity

Pokud je důchod mzdou, musí ho platit v celé výši zaměstnavatel. Důchod musí rovněž odpovídat nejlepší mzdě dosažené za celou odpracovanou dobu. A pokud je mzdou, musí jeho výpočet zahrnovat i odměny (ty dnes představují 10 až 15 procent celkové průměrné mzdy). Zaměstnavatelé musí financovat i doplňkové zdravotní pojištění důchodců, jehož náklady stále rostou. A nakonec, valorizace důchodů musí odpovídat valorizaci mezd.

Nevěřte, že se věc vyřeší v parlamentu

Strany levice kapitálu spolu s Národním shromážděním Marie Le Pen tvrdí, že chtějí „reformě“ zablokovat cestu předkládáním tisíců pozměňovacích návrhů, Spokojeně zapomínají na to, že výkonná moc má k překonání jejich teatrální opozice právní nástroje.

Nedelegujme boj na státní odbory

Díky tzv. paritnímu systému spravují penzijní fondy odbory, všechny odbory (včetně zaměstnavatelských svazů). Jejich hlavním zájmem je tento systém zachovat, jen málo přitom záleží na tom, zda si říkají „pro-reformní“ nebo „proti-systémové“. Navzdory své proklamované opozici sedí v čele fondů vedle vládních zástupců a svých výsad se nemají v plánu vzdát. Ve své opozici proto nebudou odbory důsledné a jejich proklamovaná široká jednota se rozpadne, pokud snad pracující vezmou boj do vlastních rukou.

Nezapomínejme na slabiny minulých hnutí

Za posledních 30 let útočily na důchody všechny vlády, levicové i pravicové. Hnutí, která oněm útokům čelila, byla pod kontrolou státních odborů – a selhala. A to všechna, s výjimkou toho, které bylo namířeno proti zrušení specifických programů zaměstnanců SNCF⁶ a RATP⁷ v listopadu a prosinci 1995, za Juppého vlády. Masové hnutí v SNCF a RATP se však tehdy nerozšířilo do soukromého sektoru a omezilo se na to, že do boje zapojilo menšinu zaměstnanců pošty a EDF-GDF.⁸ Tehdy se zrodila svůdná, ale nebezpečná myšlenka, že se zvítězilo díky tomu, že jsme si našli pracující, kteří budou stávkovat za nás, jejichž „proxy stávka“ bude „zastupovat“ neexistující stávky ostatních, a díky velkým demonstracím. A ona myšlenka se vžila natolik, že si odbory CGT a SUD⁹ myslely, že by mohly hrát tutéž hru se stávkami zaměstnanců rafinerií a energetiky i v roce 2019, což skončilo krachem. A dnes to CGT opakuje znovu.

Bojovat se vyplácí jedině na pracovištích

Hrozí, že boj proti důchodové „reformě“ nebude fungovat. Zvláště pokud by se omezil na sérii velkých „občanských“ demonstrací o víkendech a na petice, které se skutečným poměrem sil mezi pracujícími a vládnoucími třídami nepohnou ani o píď. Pracující, kteří jsou od důchodu věkově nejdále, trápí především mzdy, které nestačí k životu, rostoucí ceny nemovitostí, nepříjemní šéfové, zrychlující se pracovní tempo, zhoršující se dopravní problémy a hrozba stále hůře kompenzované nezaměstnanosti, abychom jmenovali jen ty nejpálčivější problémy. Mohou si proto myslet, že se „reforma“ důchodového systému týká především nejstarší generace. Apel na generační solidaritu, kterou se ohánějí státní odbory, na tom nic nezmění.

Na druhou stranu, pokud by útok na důchody posloužil jako spouštěč boje na všech frontách, od mezd přes rytmus práce, komandování ze strany šéfů, podpory v nezaměstnanosti, dopravu až po bydlení, mohly by být podmínky pro porážku vlády a šéfů splněny. Pokud je to možné, je třeba tento boj vést především na místech, kde se rozhoduje o všem, na pracovištích, na úřadech práce, v pracovních agenturách a ve čtvrtích pracujících.

Důchod je mzda. Musíme proto bojovat za mzdy nyní a všude, po vzoru několika málo stávkujících pracovišť, jako jsou stávkující v TICE.¹⁰

ZA OBNOVENÍ INICIATIVY PRACUJÍCÍCH

Paříž, 17. ledna 2023

⁶ Société nationale des chemins de fer français – státní železniční společnost

⁷ Régie autonome des transports parisiens – pařížská doprava

⁸ Électricité de France a Gaz de France – výrobci a distributoři elektřiny a plynu

⁹ Confédération générale du travail (Všeobecná konfederace práce), Solidaires Unitaires Démocratiques (Solidární, jednotní, demokratičtí)

¹⁰ Podnik veřejné dopravy v aglomeraci Évry-Courcouronnes, jehož zaměstnanci stávkují od 3. ledna za zvýšení mezd.